

γωνιάδι τό, Βιθυν. (Νικομήδ.) Θράκ. (Αἰν. Σαρεκκλ. Σηλυβρ. Τσακίλ.) Προπ. (Ἀρτάκ. Πάνορμ.) γωνιάδ' Θράκ. (Αἰν. Ἐπιβάτ. Τσακίλ.) Προπ. (Ἀρτάκ.) γωνιάδ' Θάσ. Θεσσ. (Μαυρέλ.) Λέσβ. (Πολιχνίτ.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δρυμ. Μεσορ. Σιτοχ.) Σαμοθρ. γ'νιάδι Σκυρ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γωνιά καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άδι.

Τὸ ἄκρον, ἡ γωνία ἄρτου Βιθυν. (Νικομήδ.) Θεσσ. (Μαυρέλ.) Θράκ. (Αἰν. Σαρεκκλ.) Λέσβ. (Πολιχνίτ.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δρυμ. Μεσορ. Σιτοχ.) Σαμοθρ. Σκυρ.: *Νὰ σένα τὸ γωνιάδι, νὰ γίνης παππᾶς* (λέγει ὁ πατήρ πρὸς τὸ τέκνον του, ἐνῷ τεμαχίζει τὸν ἄρτον) Αἰν. *Πᾶρι ἀπ' τοῦ γωνιάδ', μὴ γιμίς' ψίχης τοὺν κόσμον Σιτοχ.* "Ἐδες, ὁ καλοπαθῆς ὅλα τὰ γ'νιάδια κόβει (καλοπαθῆς = λιχούδης) Σκυρ. *Μένα νὰ μ' δώσ' τοῦ γ'νιάδι αὐτόθ.* Αὐτοὶ τρώγανε καὶ πίνανε καὶ μὴδὲ ἓνα γωνιάδι ψωμί δὲν τότε στείλανε τὸ φτωχὸ Αἰν. "Ἐκοφα γύρω - γύρω τὰ γ'νιάδια τσαὶ τὸ ξεγ'νιάδιασα (τὸ ψωμί), γιὰτ' ἡ ψίχα μέσα ἔναι μὴ (= ὦμη) Σκυρ. Οὕτε τσαὶ γ'νιάδι ἔχε κανένα ψωμί, γιὰτὶ ἔτανε βαρὺ τσαὶ τὰ στρίμωξε γιὰ νὰ χωρέσ'νε τσαὶ κολλήκανε τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο τσαὶ γίνανε σὰ διολιά (βαριά = πολλά, διολιά = βιολιά) αὐτόθ. Συνών. γωνιά 4, γωνιάδα, γωνιάλι. β) Ἡ σκληρὰ ἐξ ὑπερβολικῆς ὀπτήσεως ἐπιφάνεια ἄρτου Θράκ. (Αἰν. Ἐπιβάτ. Σαρεκκλ. Σηλυβρ. Τσακίλ.) Προπ. (Ἀρτάκ.): *Πόνεσαν τὰ δόδια μου μ' αὐτὰ τὰ γωνιάδια* Τσακίλ. Συνών. κόρα, κύταλο, πέτσα, σκόρηνα, φλόμος. γ) Κατὰ πληθ., τὰ μετὰ τὸ γεῦμα ἀπομένοντα τεμάχια ἄρτου Θάσ. Θράκ. (Αἰν. Σαρεκκλ.): *Μὴν ἀφίρ'ς γωνιάδια, ἂ σὲ φῆσ' ἡ ἀγαπητικιά σ' Σαρεκκλ.* "Ἐν' κᾶνα δὴν γωνιάδια μεσ' 'ς τοῦ καλᾶθ' Θάσ. Συνών. ἀπόκομμα 1β, ἀποκομματιά 2, ἀποκόμματο, ἀποκούκκουτσο, ἀποκούμμουτσο, κομμότησουλο, κουμμουτσάκι, κουμμούτσι, ξεροκόμματο, ξεροκούμμουτσο.

γωνιάζω σύνθηθ. γωνιάζ-ζω Κάλυμν. γων-νιάζ-ζω Κῶς Λειψ. Νίσυρ. Ρόδ. κ.ά. γωνιάζον Ἀλόνν. Εὐβ. (Λιχάς) Ἡπ. (Δωδών. Ζαχόρ. Κουκούλ.) Θεσσ. (Βαθύρρ. Κακοπλεύρ. Μαυρέλ. Φωτειν.) Μακεδ. (Βλάστ. Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Καταφύγ. Κοζ. Χαλκιδ. κ.ά.) Σκόπ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Ἀχυρ. Λεβάδ. Παρνασσ. Περίστ. κ.ά.) ὠνιάζω Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ὠνιάντζω Κάρπ. Κάσ. γωνιάζουρ ἔρι Τσακων. (Μέλαν. Τυρ.) ἀγωνιάζουρ ἔρι Τσακων. (Μέλαν. Πραστ. Τυρ.)

Τὸ Ἑλληνιστ. γωνιάζω.

Α) Μεταβ. 1) Διαμορφώνω στερεὸν σῶμα ἢ ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ γωνίας καὶ μάλιστα ὀρθὰς πολλαχ. καὶ Τσακων. (Μέλαν. Πραστ. Τυρ.): *Γώνιαζε τίς πέτρες γιὰ νὰ γίνηται ὁ τοίχος καθὼς πρέπει καὶ νὰ φαίνεται ὁμορφος* Πελοπν. (Τριφυλ.) *Γωνιάζω τὸ λαμπᾶ* (= τὴν παραστάδα τῆς θύρας) Ἀνδρ. *Πιάσε νὰ μοῦ γωνιάσης αὐτὲς τίς πλάκες* Ἀθῆν. *Τὰ σκάφαμε τὰ θεμέλια, ἀλλὰ δὲ τὸ γωνιάσαμε ἀκόμα τὸ σπῆτι* Πελοπν. (Ξηροκ.) *Νὰ πληρώσης λίγο περισσότερο, ἀλλὰ νὰ πάσης γωνιασμένες μανρόπλακες* Πειρ. *Εἶναι γωνιασμένη αὐτὴ ἡ σανίδα*; Πελοπν. (Τριφυλ.) *Γων-νιάζ-ζω τὸ σπηλιάδι* (= οἰκίσκον ἀγροτικὸν ἐκτισμένον διὰ ξηρολιθοδομῆς) Νίσυρ. *Θὰ γωνιάσου πρώτα τοῦ παραθύρ' κ' ὕστερα θανά' ρθον* Στερελλ. (Ἀχυρ.) *Πᾶμε νὰ βάλωμε τὰ ράμματα νὰ γων-νιάσωμε τὸ οἰκόπεδο* Λειψ. *Θ' ἀγωνιάσωμε τὰ τζέα* (θὰ τετραγωνίσωμε τὸ σπῆτι) Μέλαν. "Ἐα νὰ μὴ γωνιάσερε τὸ ἀργασήξι (ἔλα νὰ μοῦ ὀρθογωνίσῃς τὸν ἀργαλειὸ) αὐτόθ. *Μὴ τ' γων-*

νιά γωνιάζουμι τοῦ σπῆτι' γιὰ νὰ τοῦ τιτραγωνίσουμι Εὐβ. (Λιχάς). *Μὴ τὴ γωνιά γωνιάζαμ' τὰ ξύλα* Στερελλ. (Λεβάδ.) *Δὲν εἶναι καλὰ γωνιασμένους ἡ τοίχους* Μακεδ. (Γήλοφ.) || Φρ. *Ἐγώνιασα τὸ χωράφι μου* (εἰς τὸν ἀκανόνιστον καλλι-εργημένον ἀγρόν μου προσέθεσα τμήματα ἐκ παρακειμένων ἀκαλλιεργήτων ἀγρῶν καὶ προσέλαβεν οὕτω γωνιώδες σχῆμα) Πελοπν. (Τριφυλ.) 2) Τοποθετῶ εἰς γωνίαν Θράκ. (Αἰν. κ.ά.) Κάρπ. Κάσ. Μακεδ. (Βλάστ. Γήλοφ. Δασοχώρ. Τριφύλλ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.) — Α. Βαλαωρ., "Ἐργα 2, 178: *Τοῦ γώνιασ' τοῦ τ'ρι Γήλοφ.* "Ὄνιωσε τίς ἀκάθ-θες Κάσ. *Τὰ 'χει ὀλ-λᾶ γωνιάσει κονδὰ 'ς τήλ - λατσία* (= στέρνα) Κάσ. || Ποίημ.

Καὶ 'ς τὸν κόρφο σὲ μιὰν ἄκρη τὴν ἐγώνιασα βαθιὰ Α. Βαλαωρ., ἐνθ' ἄν.

Β) Ἀμτβ. 1) Κάθομαι εἰς γωνίαν, καταφεύγω εἰς τινα ἄκραν Θράκ. (Μάδυτ.) Κάρπ. Κάσ. Μακεδ. (Γήλοφ. Καταφύγ. κ.ά.) Πελοπν. (Γαργαλ. Τριφυλ.) Στερελλ. (Παρνασσ.) — Λεξ. Αἰν.: *"Ἡρθι κὶ γώνιασι 'ς τ' Θύμιον τοῦ σπῆτι'* Γήλοφ. *Νὰ πάη νὰ γωνιάσῃ 'ς τὸ σπῆτι της καὶ νὰ μὴ γυροφέρνη τὴ ροιῖα* (= γειτονιά) Γαργαλ. 2) Λαμβάνω σχῆμα γωνίας Ἀνδρ. Κρήτ. (Ραμν. κ.ά.) Ρόδ. — Κ. Χρηστομ., Κερέν. κούκλ., 68: *Ντρέτα εἶν' ὁ τοίχος γωνιάζει* Ραμν. *"Εκεῖ ποὺ γώνιαζε ἡ σάλα Κ. Χρηστομ., ἐνθ' ἄν.* || Φρ. *Γωνιάζουνε τὰ νερά* (τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν σχηματίζουν γωνίαν κατὰ τὸν ροῦν αὐτῶν) Ἀνδρ. *Γωνιάζει τὸ σπῆτι* (σχηματίζει ὀρθὰς γωνίας, ὡς ἐκτισμένον ἐπὶ κανονικοῦ ἐπιπέδου) Ρόδ.

γωνιακά ἐπίρρ. πολλαχ. γωνιακά Λῆμν. (Πλάκ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γωνιακός.

Γωνιακῶς, κατὰ τρόπον σχηματίζοντα γωνίαν ἐνθ' ἄν.: *Μπουχτσὰ ἦταν ἓνα τιτράγουνον πανὶ ἄσπρου, φαντό, κί τοῦ διπλώσαν γωνιακά Λῆμν.* (Πλάκ.)

γωνιακός ἐπίθ. κοιν. γωνιακός Δαρδαν. Πελοπν. (Δίβρ. κ.ά.) Χίος (Βροντ.) κ.ά. γωνιακός πολλαχ. βορ. ιδιωμ. γωνιακός Θάσ. Θράκ. (Μαρών.) Ἰμβρ. Λέσβ. Λῆμν. (Πλάκ. κ.ά.)

Τὸ Ἑλληνιστ. ἐπίθ. γωνιακός.

1) Ὁ παρὰ τὴν γωνίαν κείμενος κοιν.: *Σπίτι - μαγαζι-οἰκόπεδο γωνιακὸ κοιν.* Τὸ σπῆτι του εἶναι γωνιακὸ Χίος (Βροντ.) 2) Ὁ ἔχων, ὁ σχηματίζων γωνίας Κύθν. Πελοπν. (Δίβρ.) — Λεξ. Ἡπίτ.: *Τὸ ξύλο εἶναι γωνιακὸ Δίβρ.* Πέτρα γωνιατσὰ Κύθν. 3) Τὸ οὐδ. καὶ ὡς οὗς., ὁ γομφίος ὁδούς Δαρδαν. Θάσ. Θράκ. (Μαρών.) Ἰμβρ. Λέσβ. Λῆμν.: *Κ' φαθῆκαν οὐλα τὰ γωνιακά μ'* Μαρών. Ἡ σημασ. ἤδη Ἑλληνιστ. Πβ. Σχολ. Ἀριστοφ. Πλοῦτ. 1054. 5) Εἶδος σταφυλῆς ἐχούσης μικρὰς λευκὰς ρᾶγας πυκνῶς διατεταγμένας, ἥτις εὐδοκιμεῖ εἰς τὴν περιοχὴν *Γωνιές* ἢ ἐκ *Γωνιών* προέρχεται Ἰθάκ. Συνών. γωνιάτης 3.

γωνιάλι τό, Νίσυρ.

Ἵποκορ. τοῦ οὗς. γωνιά διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -άλι, περὶ τῆς ὀπ. βλ. Γ. Χατζιδ., Ἀθηνᾶ 29 (1917) Λεξι-κογρ. Ἀρχ., 8 κέξ.

Τὸ ἄκρον, ἡ γωνία τοῦ ἄρτου: *Ἐγὼ θέλω γωνιάλι. Κόψε μου ψωμί γωνιάλι.* Συνών. ἀγκωνὴ 5, γωνιά 4, γωνιάδα, γωνιάδι 1.

